

BARAZA LA WAWAKILISHI ZANZIBAR

Simu Nam. + 255 24 2230602/1
Fax Nam. + 255 24 2230215
Tovuti: www.zanzibarassembly.go.tz

SANDUKU LA BARUA 902,
ZANZIBAR
Barua Pepe: zahore@zanlink.com

MAONI YA KAMATI YA MIFUGO, UTALII, UWEZESHAJI NA HABARI KUHUSIANA NA MAKADIRIO YA MAPATO NA MATUMIZI YA KAZI ZA KAWAIDA NA KAZI ZA MAENDELEO KWA MWAKA 2016/2017 KWA WIZARA YA HABARI, UTALII, UTAMADUNI NA MICHEZO

Mhe. Spika, kwanza kabisa napenda kuchukua fursa hii adhimu kumshukuru Mwenyezi Mungu Mtukufu, muumba mbingu na ardhi na vilivyomo ndani yake kwa kuendelea kuturuzuku neema ya uhai na uzima na kutuwezesha kukutana kwa mara ya kwanza kwa Baraza hili la Tisa la Wawakilishi kwenye mkutano huu wa bajeti ambao ni mkutano wa mwanzo wa bajeti kwa Baraza hili la Tisa.

Aidha, napenda kuchukua nafasi hii kukushukuru wewe Mhe. Spika, kwa kuweza kunipa nafasi ya kusimama mbele ya Baraza lako Tukufu kwa niaba ya Kamati yangu kusoma maoni ya Kamati kuhusiana na Makadirio ya Mapato na Matumizi ya kazi za Kawaida na kazi za Maendeleo kwa mwaka 2016/2017.

Mhe. Spika, naomba pia kukupongeza wewe binafsi pamoja na Naibu Spika na wenyeviti wa Baraza kwa imani kubwa mliyopewa na Wajumbe wa chombo hiki cha uwakilishi wa wananchi wa Zanzibar kuwa viongozi wa kuwaongoza. Ni imani ya Kamati yangu na Wajumbe wote wa Baraza kwamba mutatimiza matarajio ya Wajumbe waliowachagua kuwa viongozi wao ndani ya chombo hiki cha kutunga sheria.

Mhe. Spika, pongezi za kipekee kabisa naomba kuwashukuru wananchi wa Jimbo la Kijitoupele kwa imani yao kubwa waliyonionesha kwa kunitewa na kunichagua kwa kura nyingi kuwa Mwakilishi wao ndani ya chombo hiki cha kutunga Sheria hapa Zanzibar. Ahadi yangu kwao ni kuwaambia kwamba tutafanya kazi kwa pamoja na mashirikiano ya hali ya juu kuhakikisha tunaleta maendeleo si kwa jimbo letu tu bali kwa nchi nzima.

Mhe. Spika nitakuwa mchache wa fadhila nisipowashukuru Wajumbe wa Kamati ya Mifugo, Utalii, Uwezeshaji na Habari kwa imani yao kwangu kwa kunichagua kuwa Mwenyekiti wa Kamati hii. Napenda kutumia fursa hii adhimu kuwaahidi kuwa tutafanya kazi kwa mashirikiano ya hali ya juu, na kamwe sitawaangusha!

Mhe. Spika, vile vile naomba pia kumpongeza Mhe. Waziri, Naibu Waziri pamoja na watendaji wake wote wakiongozwa na Katibu Mkuu kwa mashirikiano mazuri waliyotupatia wakati wa upitiaji wa bajeti ya Wizara hii.

Mhe. Spika, kwa mujibu wa Kanuni ya 96 (1) ya Kanuni za Baraza la Wawakilishi Toleo la mwaka 2012, Kamati ya Mifugo, Utalii, Uwezeshaji na Habari ilipata fursa ya kulifikiria na kulifanyia uchambuzi fungu la makadirio ya bajeti ya Wizara hii.

Mhe. Spika, kwa muktadha huo nachukua fursa hii kukuarifu kuwa kazi hiyo tuliifanya na leo hii tupo hapa kwa ajili ya kuwasilisha mbele ya Baraza lako Tukufu taarifa ya kazi tuliyoifanya kama Kanuni ya 94 (9) ya Kanuni za Baraza la Wawakilishi Toleo la mwaka 2012 inavyoelekeza.

Mhe. Spika baada ya utangulizi huo napenda sasa kuwataja Wajumbe wa Kamati ya Mifugo, Utalii, Uwezeshaji na Habari ili muweze kuwatambua kama hivi ifuatavyo:-

1. Mhe. Ali Suleiman Ali (Shihata) - Mwenyekiti
2. Mhe. Salha Mohammed Mwinyijuma - Makamo Mwenyekiti
3. Mhe. Asha Abdalla Mussa - Mjumbe
4. Mhe. Maryam Thani Juma - Mjumbe
5. Mhe. Zaina Abdalla Salum - Mjumbe
6. Mhe. Hassan Khamis Hafidh - Mjumbe
7. Mhe. Jaku Hashim Ayoub - Mjumbe
8. Mhe. Mussa Foum Mussa - Mjumbe
9. Mhe. Suleiman Makame Ali - Mjumbe
10. Ndg. Latifa Saleh Suleiman - Katibu; na
11. Ndg. Makame Salim Ali - Katibu

Mhe. Spika, baada ya Utangulizi huo napenda sasa nitoe Maoni ya Kamati ya Mifugo, Utalii, Uwezesaji na Habari kuhusu Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Wizara ya Habari, Utalii, Utamaduni na Michezo kwa mwaka wa fedha 2016/2017 kama ifuatavyo:-

SEKTA YA HABARI

Mhe. Spika, vyombo vya habari vina umuhimu mkubwa katika kuhamasisha shughuli za maendeleo ya kiuchumi, kijamii na kisiasa pamoja na kupanua uhuru na haki ya wananchi ya kupata taarifa mbali mbali zinazoihusu jamii yao na ulimwengu kwa ujumla.

Katika kufanikisha lengo hilo jema la serikali, Wizara imejipangia Programu Maalum ya Maendeleo ya Habari na Utangazaji. Programu hii ina lengo la kuhakikisha upatikanaji wa habari na usambazaji pamoja na usimamizi wa vyombo vya habari na utangazaji.

Mhe. Spika, licha ya kuwa upatikanaji wa habari ni haki ya msingi ya wananchi lakini bado kuna maeneo mengi katika nchi yetu hasa kisiwa cha Pemba hayapati huduma za habari kwa uhakika. Matangazo yamekuwa yanakatika mara kwa mara na kupelekea kukosekana kwa haki hii ya msingi kwa wananchi wetu.

Mhe. Spika ikumbukwe kuwa ZBC ndio mdomo wa Serikali na sauti yake kwa wananchi, kusuasua huku kwa matangazo hasa kwa mfumo wa sasa unaotumia ving'amuzi utasababisha sauti ya Serikali kutosikika kwa wananchi ipasavyo, Hivyo Kamati inaishauri ZBC kujitathmini wenyewe kama bado ina uhalali wa kupokea ruzuku kutoka serikalini wakati huduma zake bado haziridhishi.

Aidha, Kamati haioni sababu wala haja kwa sasa chini ya mfumo tulionao wa matangazo na ubora wa vipindi vyetu kufikiria kuanzisha chaneli ya ZBC 2 wakati hii moja iliyopo hali yake hohe hahe. Matangazo hayaridhishi,

maslahi ya watumishi bado madogo na hata mafunzo yenyewe ni kwa tabu kupatikana.

Mhe. Spika, kuongeza kwa *channel* nyengine maana yake ni kuongeza mahitaji ya ruzuku kutoka serikalini, kuongeza idadi ya watumishi, gharama za uendesaji n.k na ndiyo maana hatuoni sababu ya kufikiria kwenda huko, na badala yake ni kuiimarisha hiyo moja iliyopo ili iweze kutoa huduma za kuridhisha si kwa serikali tu bali pia kwa wananchi wote wa Zanzibar.

Mhe. Spika, lengo la serikali wakati inalianzisha shirika hili la ZBC ni kulipa ruzuku mwanzoni ili baadae liweze kujiendesha wenyewe kwa kujitegemea, hivyo ni wazi kuwa suala la ukusanyaji wa mapato nalo ni muhimu. Bado kuna utamaduni uliojengeka kwa taasisi nyingi za Serikali kutolipia matangazo yao pamoja na shughuli zao mbali mbali.

Mhe. Spika, suala hili lisipoangaliwa kwa ukaribu na umakini zaidi litalifanya shirika hili kuwa tegemezi maisha, na kutofikia lengo la kuanzishwa kwake, na kamati inahofia mwenendo huu unaweza hata kuliua Shirika kabisa. Hivyo Kamati yangu inatoa wito kwa taasisi zote za serikali kulipia huduma zote wanazopatiwa na ZBC ikiwemo matangazo yao ili yale malengo mazuri ya Serikali ya kuanzisha Shirika hili yaweze kufikiwa.

Mhe. Spika, kwa kumalizia kwenye sekta hii ya Habari, Kamati tunaishauri Wizara kuangalia upya suala la malipo ya wafanyakazi wa ZBC kwani deni hili ni la muda mrefu, hivyo ni vyema likamalizwa kabla ya mwaka huu wa fedha haujamaliza.

Aidha, kwa upande wa wafanyakazi wa sehemu ya Ofisi ya gazeti la Zanzibar Leo, ni vyema mazingira yao ya kazi yakaimarishwa, hasa kutokana na ukweli kwamba eneo wanalofanyia kazi haliendani na vigezo vya matakwa ya vigezo vya usalama kazini. Eneo lao ni dogo lakini ni chumba ambacho hata madirisha hakina.

SEKTA YA UTALII

Mhe. Spika, sote tunaelewa kuwa Utalii ni sekta mama inayochangia pato la nchi yetu hasa baada ya kupungua kwa thamani ya zao la karafuu kwenye soko la dunia. Takwimu zinaonesha kuwa idadi ya watalii wanaoitembelea Zanzibar imekuwa ikiongezeka mwaka hadi mwaka kutoka watalii 132,836 (laki moja na thalathini na mbili elfu mia nane na thalathini na sita) mwaka 2010 hadi kufikia watalii 311,891 (laki tatu kumi na moja alfu mia nane na tisini na moja) mwaka 2014.

Hata hivyo, sote tunaelewa kuwa sekta ya utalii inategemea sekta mbali mbali kuimarika kwake ili iweze kukua na kujitangaza wenyewe. Miongoni mwa sekta hizo ni barabara, maji, huduma mbali mbali ikiwemo za kifedha na mawasiliano, miundombinu ya umeme na umeme wa uhakika, ulinzi na usalama, amani na utulivu, mazingira mazuri n.k

Mambo yote hayo kufanikiwa kwake na kuwa katika hali ya kuridhisha ni kivutio tosha na kishajihisho cha kuutangaza utalii wetu na nchi kwa ujumla. Kwa mintarafu hiyo basi, serikali haina budi kutambua na kufanyia kazi kwa vitendo uimarishaji wa miundombinu ambayo ndiyo kichocheo kikubwa cha kuutangaza utalii wetu.

Mhe. Spika, kamati inaelewa kwamba serikali imeanzisha kitu kinachoitwa "Maabara ya Utalii" kikiwa na dhamira ya kuimarisha utalii wetu na kuongeza thamani ya watalii wanaokuja kuitembelea Zanzibar kuwa wa daraja la juu.

Licha ya dhamira nzuri ya serikali kwa kuanzisha maabara hiyo ya utalii, lakini kwa bahati mbaya sana kwa mwaka unaoishia Juni 30, 2016 hadi Kamati inapokea taarifa kulikuwa hakuna hata shilingi moja iliyoingizwa kwa kutekeleza kazi hiyo. Kamati inaelewa hali ya fedha kwa mwaka uliopita ilivyokuwa na changamoto zote ambazo nchi ilikumbana nazo, lakini inahofia hali hii kujitokeza tena kwenye bajeti ya mwaka huu na

kusababisha kurudisha nyuma juhudi za kuimarisha na kuendeleza utalii Zanzibar.

Mhe. Spika, kwa upande wa kuutangaza Utalii wetu kama waswahili wanavyosema *"Biashara itangazwayo ndiyo itokayo"*. Tunapenda kutoa wito kwa serikali kuzidi kuitangaza nchi yetu nje hasa kwa kutumia njia za kisasa badala ya kutumia njia za kizamani ambazo matokeo yake siyo mazuri sana.

Aidha, Kamati haijaridhishwa hata kidogo kwa fedha zilizotengwa kwa bajeti ya mwaka jana kwa ajili ya kuutangaza utalii wetu kupatikana shilingi 32,822,800 (**thalathini na mbili milioni laki nane ishirini na mbili alfu na mia nane**) hadi Machi 2016 ambazo ni sawa na asilimia 10.7 ya fedha zote. Kibaya zaidi mwaka huu ikapunguzwa kutoka 304,500,000 (**mia tatu na nne milioni na laki tano**) za mwaka jana hadi kufikia 208,505,000 (**mia mbili na nane milioni na laki tano na alfu tano**) kwa mwaka huu kitu ambacho kwa kuutangaza utalii kwa mwaka hasa nje ya nchi ni fedha kidogo sana.

SEKTA YA UTAMADUNI

Mhe. Spika, Utamaduni ni nyenzo muhimu katika kulinda historia yetu, kudumisha mapenzi baina yetu, umoja, mila, desturi na silka njema katika jamii, hivyo ni vyema juhudi maalum zikaelekezwa katika kulinda na kuyahifadhi maeneo yetu ya kihistoria ikiwemo makumbusho ili tuweze kufikia malengo yaliyokusudiwa ya kulinda na kuhifadhi utamaduni wetu wa Kizanzibari.

SEKTA YA MICHEZO

Mhe. Spika, sote tunaelewa kwamba michezo sio afya tu bali ni ajira duniani. Michezo mbali mbali iliyokuwa ikitajikana Zanzibar sasa imekuwa kama inakufa kabisa au inakosa ladha ile iliyokuwepo kipindi cha zamani.

Licha ya kuongezeka kwa idadi ya wapenda michezo na wachezaji wa Kizanzibari wanaocheza ligi za nje ya Zanzibar lakini bado maendeleo ya michezo kwa ndani yamekuwa ni ya kusuasua sana. Hali hii Mhe. Spika inachangiwa sana na migogoro ndani ya vyama vyenyewe vya michezo, kukosekana kwa ufadhili, upungufu wa wataalamu wenye ujuzi na mbinu za kisasa, miundombinu ya viwanja vya michezo na hata mtizamo wa wananchi kwenye suala la michezo, lakini pia migogoro ndani ya ZFA ambayo kwa namna moja au nyengine inarudisha nyuma maendeleo ya Michezo Zanzibar, kwani muda mwingi ZFA inakuwa kwenye kutafuta suluhisho la matatizo yake na si kuendeleza michezo nchini.

Ni imani ya Kamati kuwa kupitia Programu maalum ya Maendeleo ya Utamaduni, Utalii na Michezo changamoto zote hapo juu zitaweza kugeuzwa na kuwa "changabaridi" ili michezo iwe haiimarishi afya tu za watu wetu bali ni chimbuko la ajira kwa vijana wetu.

Mhe. Spika, kwa mnasaba wa suala la ujenzi wa Uwanja wa Mao Tse- Tung, kamati inaipongeza serikali kwa hatua iliyofikiwa ya kutafuta mfadhili wa ujenzi wa uwanja wa Mao ambapo serikali ya China itachangia asilimia kubwa ya ujenzi huo na SMZ kuchangia milioni mia sita katika kufanikisha ujenzi huo.

Licha ya hatua hiyo iliyofikiwa, kamati inatahadharisha juu ya usalama wa eneo husika kwa sasa, kwani eneo haliko vizuri na ni hatari kwa wananchi hasa waendesha vyombo vya moto. Hivyo, kamati inatoa wito kwa wizara na serikali kwa ujumla kuchukua hatua zozote za dharura kunusuru maafa yasiyotarajiwa katika eneo la Mao.

Mhe. Spika, katika mwaka wa fedha 2016/2017 Wizara imepanga kutekeleza programu kuu tano (5) ambazo ni Programu ya Maendeleo ya Habari na Utangazaji, Programu ya Maendeleo ya Utamaduni, Utalii na Michezo, Programu ya Utangazaji na Uhamasishaji wa Utalii, Programu ya Kuratibu na Kusimamia Maendeleo ya Utalii, na ya mwisho ni Programu ya

Uendeshaji na Mipango katika sekta ya Habari, Utamaduni, Utalii na Michezo.

Kwa kuwa utekelezaji wa programu zote hizi unafuata mfumo wa kibajeti wa *PBB*, licha ya changamoto zilizojitokeza kwenye mwaka wa mwanzo wa utekelezaji wa bajeti chini ya mfumo huu mpya, ni imani ya Kamati yangu kuwa kwa mwaka huu utekelezaji wa bajeti utakuwa wa mafanikio makubwa na kuongeza ufanisi kwenye utendaji wa Serikali.

Mhe. Spika, kamati yangu inaamini kuwa kufanikiwa kwa programu hizi ambazo zimo ndani ya fungu la wizara ambalo limeombewa jumla ya **Shilingi 15,169,000,000 (Kumi na Tano Bilioni, na Mia Moja na Sitini na Tisa Milioni** kwa kazi za kawaida pamoja na kazi za Maendeleo.

Mhe. Spika, kuimarika kwa sekta ya habari, utalii, utamaduni na michezo kutawasaidia wananchi katika kuimarisha maendeleo na ustawi wa jamii kwa ujumla hasa katika nyanja za kiuchumi. Hivyo, kamati yangu inaliomba Baraza lako Tukufu kwa kauli moja kuidhinisha fedha zote zilizoombwa na Wizara hii ili iweze kutekeleza vyema majukumu yake waliyojipangia.

Mhe. Spika, kabla sijamaliza hotuba yangu hii naomba kwa mara nyengine na kwa umuhimu wa kipekee kuwapongeza na kuwashukuru Wajumbe wote wa Kamati ya Mifugo, Utalii, Uwezeshaji na Habari ya Baraza la Wawakilishi, kwa mashirikiano makubwa wakati wa kazi yetu ya mwanzo ya kupitia bajeti ya Wizara hii.

Ni matumaini yangu kwamba mwanzo huu mzuri tutakwenda nao huo huo hadi tutakapomaliza muda wetu wa kuhudumia Kamati hii kama Kanuni zinavyoelekeza.

Mhe. Spika kwa kipekee kabisa naomba pia nichukue nafasi hii kuwashukuru Makatibu wa Kamati hii kwa kazi nzuri ya kuratibu kazi za Kamati na kutuongoza vyema wakati wa upitiaji wa bajeti ya Wizara hii.

Aidha, napenda vile vile kuwashukuru Wajumbe wote wa Baraza lako kwa kuwa watulivu na makini wakati wote nilipokuwa nikiwasilisha Maoni ya Kamati ya Mifugo, Utalii, Uwezesaji na Habari. Pia nitumie fursa hii kukushukuru wewe binafsi kwa kuniruhusu kuwasilisha maoni ya Kamati yangu ndani ya Baraza hili.

Mhe. Spika, baada ya maelezo hayo naomba kutamka kwa niaba ya Kamati ya Mifugo, Utalii, Uwezesaji na Habari, na kwa niaba ya wananchi wa Jimbo langu la Kijitoupele kuwa naiunga mkono hoja ya Mhe. Waziri wa Habari, Utalii, Utamaduni na Michezo.

Aidha, nawaomba Wajumbe wote waichangie na kuiunga mkono hotuba ya makadirio ya bajeti ya Wizara hii ili iweze kutekeleza majukumu yake na malengo waliyojipangia ipasavyo.

Mhe. Spika, naomba kuwasilisha!

.....
Mhe. Ali Suleiman Ali (Shihata)
Mwenyekiti,
Kamati ya Mifugo, Utalii, Uwezesaji na Habari,
Baraza la Wawakilishi,
Zanzibar